

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 24 JUNI 1980 I
SAK NR. 1/1980

Tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten v/Forbruker- og administrasjonsdepartementet vedrørende tariffrevisjonen 1980.

Nemndas sammensetning:

Fylkesmann Ragnar Christiansen, formann

Trygdedirektør Finn Alexander

Administrerende direktør Alf Hernes

Formann i Statstjenestemannskartellet, Albert Uglem

Kontorsjef Gerd Ødegård

Nestformann i Akademikernes Fellesorganisasjon, assisterende overlege dr.med. Dagfinn Gedde-Dahl

Statens personaldirektør Nils R. Mugaas

Nestformann Gedde-Dahl og personaldirektør Mugaas er utpekt av partene i tvisten. I samsvar med lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2.3 stemmer fra arbeidstakersiden Dagfinn Gedde-Dahl og fra arbeidsgiversiden Nils R. Mugaas.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling den 20. juni 1980.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter avsa Rikslønnsnemnda 24. juni denne

k j e n n e l s e :

Tariffavtalene mellom staten og Statstjenestemannskartellet, Akademikernes Fellesorganisasjon, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag utløp 30. april 1980 etter lovlig oppsigelse, jfr. lov av 18. juli 1959 og offentlige tjenestetivster § 12

annet ledd. Tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten er oppstått i forbindelse med forhandlingene om ny tariffavtale for staten og Statstjenestemannskartellet, Akademikernes Fellesorganisasjon, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund/Seksjon Stat og Norsk Lærerlag. Forhandlinger ble ført i tiden 30. januar - 26. april 1980.

I møte 26. april 1980 kom staten og Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund/Seksjon Stat og Norsk Lærerlag fram til et forhandlingsforslag som partene ville anbefale vedtatt. Svarfrist ble satt til 6. juni 1980 kl. 1200.

I samme møte 26. april 1980 meddelte Akademikernes Fellesorganisasjon at organisasjonen ikke fant grunnlag for å fortsette forhandlingene.

I brev av 29. april 1980 til Forbruker- og administrasjonsdepartementet sa Akademikernes Fellesorganisasjon opp plassene for sine medlemmer ved følgende institusjoner/etater:

Luftfartsverket

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen

Televerket

Olje- og energidepartementet

Oljedirektoratet

Sjøfartsdirektoratet

Skipskontrollen

Norsk Rikskringkasting

Statens Biltilsyn.

Totalt omfattet oppsigelsene 1 000 - 1 200 tjenestemenn. I brev av 14. mai 1980 til Forbruker- og administrasjonsdepartementet meddelte Akademikernes Fellesorganisasjon hvilke tjenestemenn i de ovennevnte institusjoner/etater som i første omgang skulle tas ut i en eventuell streik.

Dette var i alt 627 tjenestemenn i stillinger ved Luftfartsverket (Lufttrafikkjenesten), Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen (Driftskontoret for stasjoner, Kontoret for relé- og nettdrift, Østlandsverkene og Tokke-verkene), Oljedirektoratet (Kontrollavdelingen og Juridisk-økonomisk

avdeling), samt Statens Biltilsyn (Biltilsynskontorene i de enkelte fylker). Medlemmer i de nevnte institusjoner/etater som er embetsmenn var unntatt fra plassoppsigelsene.

Etter bruddet i forhandlingene innkalte Riksmeklingsmannen Akademikernes Fellesorganisasjon og staten ved Forbruker- og administrasjonsdepartementet til mekling. Det ble holdt meklingsmøter 8. og 22. mai 1980 uten at det lyktes å bringe partene nærmere hverandre. Riksmeklingsmannen fant derfor fortsatt mekling nytteløs og avsluttet meklingen 22. mai 1980.

Etter at Riksmeklingsmannen avsluttet meklingen 22. mai uten resultat, meddelte Akademikernes Fellesorganisasjon at den ville ta ut 627 medlemmer nevnt i brev av 14. mai til Forbruker- og administrasjonsdepartementet i streik fra 27. mai 1980 kl. 0600.

Kommunalministeren innkalte partene i tvisten til et møte i departementet 23. mai. Under møtet ble det klart at det ikke var grunnlag for å fortsette meklingen. Kommunalministeren meddelte deretter partene at Regjeringen for å unngå konflikt ville foreslå tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Statsråden henstilte til Akademikernes Fellesorganisasjon å utsette den varslede arbeidsnedleggelse til etter at forslaget var behandlet av Stortinget. Akademikernes Fellesorganisasjon uttalte at organisasjonen ville ta henvendelsen opp til vurdering, men meddelte seinere samme dag at man ikke fant å kunne etterkomme henstillingen.

De tjenestemenn som plassene var oppsagt for, gikk således til arbeidsstans tirsdag 27. mai 1980 kl. 0600. De streikende i Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen gjenopptok imidlertid arbeidet etter få timers streik.

Forslag til lov om lønnsnemndbehandling av tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten ble behandlet i Odelstinget den 27. mai 1980 og i Lagtinget den 30. mai 1980. Loven ble sanksjonert den 30. mai 1980. Arbeidet ble gjenopptatt samme dag.

Tvisten er bragt inn for Rikslønnsnemnda ved to ulike lover:

1. Ved lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958 § 26 a, som lyder:

"Har det vært foretatt megling i en tvist som gjelder tjenestemenn som ikke har adgang til å gå til arbeidsnedleggelse, og meglingen ikke har ført frem, skal den meglingsmann som har ledet meglingen, innen 3 dager etter at meglingen er slutt, sende innberetning til formannen i Rikslønnsnemnda. Nemnda avgjør tvisten med bindende virkning for partene. Reglene i § 26 annet og tredje punktum får tilsvarende anvendelse.

Når det er sendt innberetning som nevnt i første ledd, er det forbudt å forsøke å sperre vedkommende tjenestegren for arbeidskraft.

Så lenge tvisten ikke er avgjort av Rikslønnsnemnda eller løst på annen måte, skal den tariffavtale og de lønns- og arbeidsvilkår som gjaldt ved tvistens utbrudd, stå ved makt hvis ikke partene blir enige om noe annet."

Denne lovbestemmelse har betydning for de medlemmer av Akademikernes Fellesorganisasjon som ikke har streikerett. Dette gjelder embetsmenn, militære tjenestemenn, tjenestemenn ved politiet og andre tjenestemenn med politimyndighet; anslagsvis 5 000 av Akademikernes Fellesorganisasjons medlemmer hører til disse gruppene.

Innberetning etter tjenestetvistlovens § 26 a ble gitt fra Riksmeklingsmannen til Rikslønnsnemndas formann ved brev av 22. juni 1980.

2. Ved lov av 30. mai 1980 om lønnsnemndbehandling av tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten ved tariffoppgjøret våren 1980. Loven har denne ordlyd:

§ 1

Tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten i forbindelse med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1980, skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

Reglene i lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Denne lov trer i kraft straks.

Tvistepunktene er de samme for de to grupper embets/tjenestemenn. Nemnda behandler derfor hele sakskomplekset i én sak. Dette skjer i forståelse med sakens parter.

Partenes påstander:

Staten har nedlagt denne påstand:

"Hovedtariffavtalen i staten av 12. juni 1980 for offentlige tjenestemenn m.v. for tidsrommet 1. mai 1980 - 30. april 1982 gjøres gjeldende som tariffavtale for medlemmer av Akademikernes Fellesorganisasjon.

Avtalen gjøres gjeldende for tidsrommet fram til 30. april 1982 og gis virkning fra den dag Rikslønnsnemndas kjennelse blir avsagt."

Akademikernes Fellesorganisasjon har nedlagt denne påstand:

De inngåtte avtaler mellom staten på den ene side og Stats-tjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-Seksjon Stat på den annen side suppleres slik det fremgår av nedenstående pkt. I - VI og utgjør derved ny tariffavtale mellom staten og Akademikernes Fellesorganisasjon.

I

- 1 b) Fra 1.mai 1980 skal det gis tillegg på tabell A som sammen med tiltak fra myndighetenes side minst bevarer disponibel realinntekt fra 1979 for samtlige arbeidstakere på statens lønnsregulativ.

Se tabell nr. 16 og 17 i vedlegg nr. 1.

2. Begynnerlønnskrav.

- a) Begynnerstillinger for arbeidstakere med høyere utdanning som i dag er plassert i lønnstrinn 15, 16 og 17 plasseres i henholdsvis lønnstrinn 17, 18 og 19.
- b) Stillingene som ingeniør, lpl. 90.301, kode 0031 og som inspektør i biltilsynet, lpl. 13.415, kode 2753, gis lønnstrinn 13 som begynnertrinn.

- c) Stillingen som bibliotekar, lpl. 90.205, kode 0020 gis lønnstrinn 13 som begynnerlønn.

De konkrete lønnsstiger for stillingene/gruppene nevnt under pkt. 2a, 2b og 2c ovenfor tilpasses de respektive nye begynnerlønnstrinn.

II.

- b) Någjeldende pkt. V a, 3 strykes og følgende tas inn som nytt pkt.:

"Det skal i tariffperioden kunne føres forhandlinger om endringer i særavtalene."

IV.

Innføringen av 5 (6) ukers ferie tilpasses undervisningsstillinger/skoleverket ved særskilte forhandlinger mellom partene.

VI.

Det foretas tillegg/endringer i Fellesbestemmelsene i samsvar med det som er angitt nedenfor:

§ 1. Definisjoner og omfang.

Nytt punkt 1.

Fellesbestemmelsene gjelder alle arbeidstakere hvor staten er lønnsfastsettende myndighet.

§ 2. Innplassering på lønnsplan og opprykk.

Nytt punkt.

Arbeidstakere med høyere akademisk utdanning som etter de någjeldende respektive gjennomgående lønnsplaners godskrivningsregler innplasseres direkte på lønnstrinn 15 gis opprykk på personlig grunnlag til ovenforliggende kodennummer etter to års faktisk tjeneste.

§ 3. Fravær som medregnes i tjenesteansienniteten.

Punkt 5 endres til: Fravær uten lønn for å utdanne seg videre for tjenesten medregnes i tjenesteansienniteten.

§ 5. Etterlønn.

1 ½ måned endres til 2 måneder.

§ 6. Stedfortredergodtgjørelse.

Nytt pkt. 3.

Pålagt tjenestegjøring (etter punkt 2 ovenfor) i til sammen minst 5 arbeidsdager pr. kalendermåned gis rett til stedfortredergodtgjørelse fra første dag.

§ 10. Fødsels-, omsorgs- og velferdspermisjoner.

Punkt 4 endres til:

Faren har i forbindelse med fødsel rett til omsorgspermisjon med lønn i to uker, jfr. arbeidsmiljøloven.

§ 31, pkt. 2.

§ 16. Overtidsarbeid.

Punkt 3 gis følgende protokolltilførsel:

"Partene er enige om å føre forhandlinger i tariffperioden om generelle retningslinjer for vurdering av spørsmålet om hvilke stillinger som gir rett til beregning av overtidsgodtgjørelse. Det samme gjelder også spørsmål om godtgjørelse etter Fellesbestemmelsenes §§ 15 - 21 for øvrig."

§ 17. Ukentlig fritid.

Punkt 1, siste setning endres til:

"Som hovedregel skal det gis sammenhengende fritid annenhver uke fra fredag kl. 18.00 til mandag kl. 06.00."

§ 18. Godtgjørelse for nattarbeid m.v.

Jfr. protokolltilførselen under § 16, punkt 3 ovenfor.

§ 19. Helge- og høgtidsdager.

Jfr. protokolltilførselen under § 16, punkt 3 ovenfor.

§ 21. Arbeidstid på reiser.

Punkt 1 b - 1/4 endres til 1/2

Punkt 2 a - endres til: Reisetid på lørdager og søndager regnes lik 1/2 tid.

Punkt 2 b - endres til: Reisetid på helge- og høgtidsdager, samt pinse-, jul- og nyttårsaften regnes fullt ut.

Punkt 6 - jfr. protokolltilførselen under § 16,
punkt 3 ovenfor.

For øvrig tilføyes (som i dag).

Bestemmelsene gjelder ikke for arbeids-
takere som har særskilt kompensasjon for
reisetid.

Bestemmelsene om arbeidstid på reiser gis tilsvarende
anvendelse for reiser i utlandet."

Akademikernes Fellesorganisasjon har i det vesentlige anført:

Akademikernes Fellesorganisasjon finner innledningsvis grunn til å peke på visse særegne trekk ved organisasjonen som ble etablert 1. januar 1975. Den nye organisasjon avløste Embetsmennesenes Landsforbund (EL) og Norges Akademikersamband (NAS). AF omfattet fra starten alle foreninger som var medlemmer av en eller begge de to forannevnte organisasjoner.

AF har samlet praktisk talt samtlige grupper med langtidsutdanning i Norge i én organisasjon. AF har i dag ca. 100 000 medlemmer som er fordelt henholdsvis på den statlige sektor, kommunale/fylkeskommunale sektor og den private sektor. Videre har AF også som medlemmer flertallet av de frie yrkesutøvere, blir det fremholdt.

Som hovedsammenslutning representerer AF ca. 40 000 statsansatte overfor staten.

AFs medlemmer er spredt på et meget stort antall stillingskategorier. Disse befinner seg hovedsakelig i den midtre og øverste del av statens lønnsregulativ, og AF representerer hoveddelen av de ansatte innenfor dette lønnsjikt.

Et statsoppgjør omfatter hele stillingsspektret. Ved at inntekts-oppgjøret mellom LO/NAF trekker opp rammen for og innretningen på statsoppgjøret blir samtlige høyere grupper i staten berørt av hovedoppgjøret i den private sektor. Vesentlige grupper av privat ansatte funksjonærer og frie yrkesutøvere blir imidlertid ikke berørt av LO/NAF-oppgjøret, anfører AF. Om dette forhold uttaler Statens Lønnskomite av 1971 i Delinnstilling I, side 23, 2. spalte bl.a. følgende:

"Det kan derfor lett oppstå skjevheter i lønnsnivået i forholdet mellom den offentlige og den private sektor for enkelte yrkesgrupper. Denne skjevhet synes i dag ofte å slå ut i de statsansattes disfavør, jfr. avsnitt 3.4 Lønnsnivået og lønnsutviklingen i offentlig og privat virksomhet. Det vil således være nødvendig å påse at forskjell i lønnsystemer ikke fører til for store lønnsvariasjoner når det gjelder sammenlignbare stillinger i og utenfor stats-tjeneste."

AF mener at staten som arbeidsgiver må legge opp sin lønnspolitikk slik at det skjer en tilpasning til lønnsnivå og lønnsutvikling for øvrig i samfunnet. AF peker i denne forbindelse på en del sentrale vurderinger som ligger til grunn for tjenestetvistloven.

Loven ble søkt tilpasset så langt som mulig det forhandlingssystem man har i det private næringsliv, under hensyntaken til de spesielle konstitusjonelle forhold som myndighetene mente burde ivaretas. Det går som en rød tråd gjennom forarbeidene til loven at begrunnelsen for dette var en kontinuerlig utvikling mot en harmonisering i lønns- og arbeidsvilkårene i de to områder - det private næringsliv og staten.

En av de to arbeidsgiverparter på den offentlige sektor, nemlig Norske Kommuners Sentralforbund, har ved dette oppgjør gjennomført et tariffoppgjør med en større økonomisk ramme enn den som er lagt til grunn i staten. AF konstaterer at den ramme for lønnsoppgjøret som partene ble enige om i den kommunale/fylkeskommunale sektor delvis er den samme som AF stod igjen med da forhandlingene med staten ble brutt. Dersom en slik ramme var blitt lagt til grunn i statsoppgjøret, ville det også ha vært mulig å komme fram til et forhandlingsresultat mellom AF og staten, hevder AF.

En stadig forverring av totalsituasjonen for de langtidsutdannede, samt en vedvarende nedgang i disponibel realinntekt for store deler av AFs medlemsgrupper siden 1970, var dernest en vesentlig del av bakgrunnen for at AF denne gang fant å måtte gå til streik.

AF anfører at motparten under forhandlinger og mekling i liten grad har fremkommet med en vurdering av organisasjonens lønnskrav og materiale. En viktig årsak til dette er de motsetninger som finnes mellom organisasjonene som representerer arbeidstakere i staten.

Protokolltilførsel nr. 3 fra de øvrige hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag kan etter AFs oppfatning ikke forstås på annen måte enn at hensikten er å sette Riksmeklingsmannen utenfor. Staten anførte denne protokolltilførselen som en av de virkelig avgjørende faktorer for at man ikke kunne føre reelle forhandlinger med AF, hevdes det.

AF viser til Tjenestetvistkomiteen og understreker Rikslønnsnemndas status og oppgave som et fritt og uavhengig lovfestet organ.

LØNNSUTVIKLINGEN FOR STATSANSATTE

Lønnsnivå.

Statens lønnskomite av 1971 fastslår i Delinnstilling I at statens lønnsnivå avtar i forhold til det private næringsliv med stigende stillingsnivå. Fra Delinnstilling I, side 90, siterer AF følgende:

"Det ser for øvrig ut til at stillingsinnehavere med høyere utdanning gjennomgående blir bedre lønnet i det private næringsliv enn i staten - særlig når det gjelder de høyere stillingssjikt."

Utviklingen de senere år har ikke endret på dette faktum. Det motsatte er heller tilfelle fremholder AF. Nivåforskjellen mellom lønningene i staten og i det private næringsliv, kan illustreres med følgende tall fra 1979:

Begynnerstillinger.

Ifølge NITOs ^{*)} lønnsstatistikk vil begynnerlønnen	
for en ingeniør i privat virksomhet i 1979 være ca.	kr 70 800
I staten er begynnerlønnen i 1979 ca.	<u>kr 57 600</u>
	Differanse <u>kr 13 200</u>

eller ca. 23 pst.

*) Norges Ingeniørorganisasjon - NITO

Når det gjelder begynnerstillinger for personer med høyere utdanning i privat virksomhet, viser NAFs lønnsstatistikk for funksjonærer i aldersgruppen 25 - 29 år med kvalifisert og selvstendig arbeid en begynnerlønn på ca.

	kr 90 200
I staten er begynnerlønnen ca.	<u>" 71 700</u>
Differanse	<u>kr 18 500</u>

eller ca. 26 pst.

Når det gjelder de ca. 18 000 - 20 000 embets- og tjenestemenn i staten (eks. skoleverket) med eksamen fra universitet og høyskolenivå, vil bare et fåtall av disse nå opp i toppstillinger. De fleste må regne med å ende sin karriere i en stilling plassert lavere enn ltr. 26, hevdes det. Opprykk til dette nivå skjer normalt etter kvalifikasjoner og langvarig tjeneste i staten.

Ledende stillinger.

For funksjonærer i ledende stillinger viser NAF-statistikken følgende lønnsnivå for personer med høyere utdanning ca.

	kr 152 900
I staten har byråsjefene/kontorsjefene en lønn på ca.	<u>" 125 700</u>
Differanse	<u>kr 27 200</u>

eller ca. 22 pst.

I bedrifter med 100 og flere funksjonærer vil funksjonærer i ledende stillinger med høyere utdanning ha et lønnsnivå på ca. kr 164 000 eller ca. 30 pst. mer enn byråsjefene/kontorsjefene i staten.

Når det gjelder overingeniører med teknisk høyskole i industrien har disse iflg:

NAF-statistikken et lønnsnivå på ca.	kr 175 300
I staten får en overingeniør I ca.	<u>" 125 000</u>
Differanse	<u>kr 49 600</u>

eller ca. 40 pst. i disfavør av de statlig ansatte overingeniører. I tillegg kan nevnes at forskjellen blir ca. 45 pst. hvis man sammenligner en overingeniør med teknisk høyskole i bedrifter med 100 og flere funksjonærer med en overingeniør I i staten, anfører AF.

Lederstillinger.

Når det gjelder de høyere sjefsstillinger, viser NAF-statistikken at f.eks. assisterende direktører i privat virksomhet har et lønnsnivå på ca.	kr 199 200
Ekspedisjonssjefer i staten har ca.	<u>" 164 900</u>
	<u>Differanse kr. 34 300</u>

eller ca. 21 pst.

I bedrifter med 100 og flere funksjonærer vil assisterende direktører ha et lønnsnivå på ca **kr.** 209 300 eller ca. 27 pst. mer enn i staten.

AF finner å kunne konkludere med:

Statens lønnsnivå er generelt ugunstig på det midlere og høyere nivå.

Statens lønnsnivå er spesielt dårlig i forhold til stillinger i privat virksomhet når det gjelder stillinger hvor det kreves høyere akademisk utdanning.

Statens lønnsregulativ er ytterligere sammentrengt i forhold til tidligere.

Lønnsutviklingen innen privat og statlig virksomhet.

AF fremlegger videre statistisk materiale som belyser utviklingen av de innbyrdes lønnsrelasjoner fra 1972-79 mellom forskjellige grupper statsansatte, mellom forskjellige grupper privatansatte, foruten at lønnsutviklingen for visse kategorier statsansatte sammenlignes med lønnsutviklingen for de tilsvarende kategorier privatansatte.

AF konkluderer med at:

Lønnsutviklingen i staten har skilt seg ut fra lønnsutviklingen i privat virksomhet.

For det høyere stillingssjikt i staten har det vært en klar utvikling i disfavør av de statsansatte, i størrelsesorden 15 pst.

Statsansattes mindrelønnsutvikling i forhold til privat virksomhet.

Ved lønnsoppgjørene for statens tjenestemenn har det vært fast praksis å ta hensyn til statsansattes mindrelønnsutvikling (etterslep) i forhold til det private næringsliv. Som beregningsgrunnlag for mindrelønnsutviklingen har man lagt til grunn NAFs kvartalsstatistikk for arbeidere, fremholder AF.

Som det fremgår av de fremlagte tabeller, har - til tross for komponenten mindrelønnsutvikling i lønnsoppgjøret for de statsansatte - lønnsutviklingen i privat sektor vært sterkere enn i den statlige sektor.

I tariffperioden 1978-80, beregner AF mindrelønnsutviklingen for de statsansatte i forhold til voksne arbeidere i NAF-bedrifter i alt for perioden:

4 kv. 1978 - 4 kv. 1979 til + 1,6 pst.

4 kv. 1977 - 4 kv. 1979 til + 1,6 pst.

Begynnerstillingene.

Når det gjelder tjenestemenn med høyere utdanning, er situasjonen i dag ofte den at deres studielån ved endt studium er på kr 80 000 - 100 000 som skal nedbetales med renter og avdrag. På grunn av den lange utdannings-tiden får disse langtidsutdannede en kort yrkesaktiv periode og tilsvarende kort inntjenings-tid. De må da kunne forlange et økonomisk fundament som i hvert fall ikke stiller dem svakere enn andre arbeidstakere, anfører AF.

AF fremlegger en sammenligning mellom en langtidsutdannet med 100 000 kroner i studielån contra en gjennomsnittlig industriarbeider, (skatt i skatteklasser 2 med 2 barn under 17 år) og konkluderer med at:

Årlig begynnerlønn for langtidsutdannede er ca. 96 pst. av industriarbeiders gjennomsnittlige årslønn.

Den inntekt den langtidsutdannede har til å kjøpe varer og tjenester for er ca. 500 kr pr. måned mindre enn det en gjennomsnittlig industriarbeider har til disposisjon.

Ved tariffoppgjøret mellom LO og NAF var det igjen LOs forenklede beregningsmåte som ble lagt til grunn for definisjonen av lavlønn. Denne definisjonen går ut på at alle som tjener mindre enn 90 pst. av gjennomsnittlig (mann og kvinne) industriarbeiderlønn skal betraktes som lavlønn.

AF er av den oppfatning at denne forenklede beregningsmåte ikke lenger kan legges til grunn som definisjon av lavlønn.

Av momenter som kan trekkes inn ved vurderingen av grupperes økonomiske situasjon kan her nevnes f.eks. forsørgelsesbyrde, etableringskostnader ved overgang fra utdanning til yrke, utdanningsgjeld og renter. Likedan bør faktorer som arbeidstid, subsidier, støtteordninger m.v. få innvirkning på definisjonen av lavinntektsgrupper.

Det er også et meget sentralt krav for AF å få løst begynnerlønnsplasseringen for ingeniør, bibliotekar og inspektør i Biltilsynet. For alle disse stillingskategorier er det i de senere år skjedd en vesentlig utvikling i kompetansekrav, arbeids- og ansvarsområde.

Enhver vil kunne innse at ingeniører og inspektører i Biltilsynet med gjennomsnittlig 6 års utdanning etter grunnskolen og med bruttolønn kr 57 000 i ltr. 10 vil ha en økonomisk situasjon som neppe kan betegnes som forsvarlig.

Bevaring av disponibel realinntekt (kjøpekraft).

Store lønnstakergrupper i det norske samfunn har i løpet av 1970-årene fått en betydelig økning av sin realdisponible inntekt. Samtidig kan vi konstatere at de fleste AF-grupper stadig har fått sin økonomiske situasjon forverret i den samme periode.

Dersom man vurderer de statsansatte AF-grupper under ett, kan det konstateres en nedgang i kjøpekraft fra 1978 til 1979 på gjennomsnittlig 3 pst. Dette er omtrent samme nedgang som i perioden 1977-78, blir det fremholdt.

AF viser i denne forbindelse også til Rapport nr. 1, 1980 fra Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene. (Aukrust-utvalget). Det vises særskilt til tabell 5 f: Utviklingen i disponibel realinntekt for grupper i statlig virksomhet.

"Aukrust-utvalget" konkluderer bl.a. med følgende:

"Alle de utvalgte husholdningsgrupper i staten hadde nedgang i sin disponible realinntekt i 1979, fra 1-5 pst. Nedgangen var særlig sterk for enslige og for de høyeste inntektstrinn."

"Utviklingen for lønnstakere i statlig virksomhet på alle inntektstrinn og for alle husholdningsgrupper var også klart svakere siste år enn for lønnstakere i industrien."

"For perioden 1973-77 var utviklingen i disponibel realinntekt for gruppene i staten svakere enn for industrien for alle familiegrupper og inntektsstrinn."

En rekke av AFs medlemsgrupper vil ved utgangen av 1979 kunne påvise en nedgang i kjøpekraft på 10-15 pst. i forhold til 1970. Dette er skjedd i det samme tidsrom som store grupper ellers i samfunnet har fått en økning i disponibel realinntekt på nærmere 20 pst, anfører AF.

Det påpekes fra statens side at lønnsutviklingen i all hovedsak er fremkommet gjennom forhandlinger og vedtatte avtaleforslag. AF understreker at man i det lengste har tatt sikte på å komme fram til resultater forhandlings-

veien. Utviklingen har vært vanskeligere og vanskeligere å akseptere, og man er nå kommet til et punkt hvor AF finner det helt påkrevd å få til en forandring.

Andre sentrale krav.

I mange av statens etater blir i dag de lønnsrelasjoner som er forsøkt ivaretatt ved innplassering av de forskjellige grupper på hovedlønnstabellen i betydelig grad brutt ned ved at det er innført begrensninger i bl.a. Fellesbestemmelsene med hensyn til hvem som tilkommer overtidsgodtgjørelse, kompensasjon for ubekvem arbeidstid og arbeidstid på reiser m.v.

I dag er realiteten at underordnede i en rekke tilfelle har høyere inntekter enn overordnede. Mange som ville vært kvalifisert til lederstillinger unnlater å søke når det faktiske forhold er at ved å ta denne lederstilling påtar man seg større ansvar samtidig som man ofte går ned i lønn. AF påpeker at det i en rekke etater i den senere tid er gitt uttrykk for at situasjonen er prekær når det gjelder å få ansatt kvalifiserte folk i lederstillinger. Som ett eksempel på en slik etat nevner AF lensmannsetaten.

I St.meld. nr. 95 for 1975-76 Om statens personalpolitikk har departementet kommet med visse kommentarer til innstillingen fra Lønnskomiteen av 1971. På side 7 i St.meld. nr. 95 uttaler departementet bl.a. følgende:

"Et av de prinsipper organisasjonene og etatene forfekter med samme styrke, er at en overordnet skal tjene mer enn en underordnet. Dette er et lønnsprinsipp av så allmenn natur at det vel må sies å være av dem det ikke har hersket uenighet om. Lønnskomiteen bygger også på dette som et grunnprinsipp."

Etter AFs oppfatning bør statens lønnspolitikk følge de linjer som gjelder i samfunnet for øvrig. Denne lønnspolitikk bør være mest mulig lik for de to sektorer staten/det private næringsliv.

En slik linje har ikke vært fulgt for de høyere og høyeste stillinger, fremholder AF. Staten foretar en ensidig utjevning av lønningene på statssektoren som av de høyere og høyeste embets- og tjenestemenn nå oppfattes som en direkte diskriminering og nedvurdering av disse stillinger i forhold til de tilsvarende stillingskompleks i det private næringsliv.

Det må kunne fastslås at staten til tross for en enstemmig innstilling fra den allsidig sammensatte Lønnskomite av 1971 ikke bare har unnlatt å rette opp de betydelige skjevheter som da forelå, men faktisk i betydelig grad har forsterket skjevhetene.

AF viser også til at Lønnskomiteen av 1971 sterkt understreket at det kan være dårlig økonomi å tilby tjenestemennene et lønnsnivå som på kort og lengre sikt vil svekke kvalitetsnivået i offentlig tjeneste.

At dette moment i visse tilfelle erkjennes av de politiske myndigheter, viser etter AFs mening det forslag Regjeringen fremmet for Stortinget, og som fikk enstemmig tilslutning av Stortingets Industrikomite, om en mer adekvat lønnspolitikk overfor medarbeidere i det nyopprettede Oljedirektorat i 1972, jfr. St.prp. nr. 113 for 1971-72 side 23.

AF viser i denne forbindelse også til det svar som olje- og energiminister Bjartmar Gjerde gav i Stortinget 23. april 1980 som svar på spørsmål fra stortingsrepresentant Vattekar.

Videre viser man også til landbruksminister Øksnes' uttalelse til "Nationen" torsdag 29. mai 1980 angående herredsagronomenes lønnsforhold.

Statens behov for høyt kvalifisert arbeidskraft er et ubestridelig faktum. Ikke desto mindre opplever man nå i etat etter etat at staten på grunn av forfeilet lønnspolitikk, stiller seg i taperposisjon i konkurransen om den beste arbeidskraft med langtidsutdannelse, anfører AF.

Av hensyn til samfunnet som helhet er dette en utvikling som ikke må fortsette.

TJENESTEMANNSGODENE

AF fremholder at forskjellen på disse områdene mellom privat og offentlig virksomhet er i ferd med å utviskes. Det har i årenes løp skjedd en betydelig endring for dem som ikke er i statens tjeneste. Dette er gledelig, men derved må staten mer enn før ta hensyn til de rene lønnsvilkår som tilbys for å hevde seg i konkurransen om arbeidskraften.

FORDELING - UTJEVNING

AF finner grunn til å understreke at man ikke på noen måte går imot at de lavest lønte i staten skal få bedret sine kår. Tvert imot så har AF i forbindelse med en rekke lønnsoppgjør i 1970-årene gitt uttrykk for at den ser med velvilje på at yrkesgrupper med svært lave inntekter og pensjonister med minstepensjon blir gitt vekst i sin kjøpekraft.

Det blir hevdet at staten måtte innrette årets oppgjør etter samme lest som oppgjøret LO/NAF. Men dette er urimelig mener AF, også fordi lavlønsprofilen i LO/NAF-oppgjøret bare er et optisk øyeblikksfenomen.

Relasjonene før lønnstillegget blir gitt, har i alle år hatt tendens til meget raskt å bli rettet opp ved lønnsglidning som sprer seg helt til de øverste stillinger i den private sektor. Staten legger således en retningslinje til grunn som ikke holder i virkeligheten. Norge er et av de land som har drevet det aller lengst i å utjevne lønningene innen statstjenesten, understreker AF.

DEN NYE HOVEDTARIFFAVTALE MELLOM STATEN OG 2 AV HOVED-SAMMENSLUTNINGENE

Det er på det rene, slik som nedenstående tabell viser, at statsoppgjøret for svært mange innebærer en ytterligere nedgang i kjøpekraft. I Skl. 2 + 2 barn fra ltr. 18, mens det i Skl. 1 betyr nedgang i disponibel realinntekt for alle statsansatte.

For AFs medlemmer ville man ha fått følgende endring i kjøpekraft:

Lønnstrinn	Skatteklasser II + 2 barn	Skatteklasser I
21	÷ 1,2 %	÷ 4,1 %
26	÷ 2,4 %	÷ 4,2 %
32	÷ 3,0 %	÷ 4,2 %

Det er i disse beregninger lagt inn en prisstigning på 9,5 pst., men det er all grunn til å forvente en vesentlig høyere prisstigning i 1980.

Statens beregning av avtalens virkning når det gjelder kjøpekraften er misvisende. Justerings- og normeringsoppgjøret pr. 1. mai 1980 er i beregningen gitt samme utslag for alle (0,8 pst.). Statens tilbud gir imidlertid intet utslag for de lønnstakere som befinner seg i ltr. 26 og høyere.

NÆRMERE OM DE ENKELTE PUNKTER I PÅSTANDEN

Generelt tillegg.

AF påpeker spesielt at innretningen av tillegget er utformet på en slik måte at det innebærer minst en bevaring av kjøpekraften på 1979-nivå, samt at tilleggene til de "lavtlønte i staten" fortsatt fullt ut er opprettholdt. Det hevdes at AFs krav vil medføre nominelle tillegg på de høyere lønnstrinn som er urimelig store. AF vil få minne om at den nye hovedtariffavtalen staten er part i, i visse tilfeller medfører tillegg på kr 25 - 30 000 alt inkludert for ansatte på stigen 6-13.

Begynnerlønningene.

De konkrete stiger som AF fremsatte krav om for henholdsvis ingeniør, inspektør i biltilsynet og bibliotekar var følgende:

25

Ingeniør, lpl. 90.301, kode 0031

<u>Ltr.</u>	<u>år</u>
13	0
14	2
16	4
17	6

Inspektør i biltilsynet, lpl. 13.415, kode 2763

<u>Ltr.</u>	<u>år</u>
13	0
14	2
16	4
17	6

Bibliotekar, lpl. 90.205, kode 0020

<u>Ltr.</u>	<u>år</u>
13	0
14	2
16	4
17	6

Når det gjelder skoleverket, har AF for adjunkt, adjunkt m/opprykk og lektor krevet 2 lønnstrinns heving av begynnertrinnet, samt at 2-års trinnet og 4-års trinnet gis 2 trinns opprykk.

Spesielt om avtaleperiodens begynnelse.

AF går ut fra at avtaleperioden også for dens medlemmer vil begynne den 1. mai 1980, slik at lønnstilleggene m.v. gjøres gjeldende fra dette tidspunkt. Det forhold at AF har funnet det nødvendig å gjøre bruk av et middel som loven foreskriver, kan ikke lede til at medlemmene ikke utbetales de lønnstillegg som f.eks. de

uorganiserte mottar automatisk. AF viser også til at iflg. § 26 a i Tjenestetvistloven så skal en tvist vedrørende lønnsfastsettelse for de grupper som ikke har streikerett automatisk bringes inn for Rikslønnsnemnda og avgjøres av denne. Også dette må tale for at samtlige av AFs medlemmer får de nye lønnstillegg med virkning fra 1. mai 1980.

Den økonomiske ramme for påstanden.

De meromkostninger AFs påstand påfører staten i forhold til de avtaler Statstjenestemannskartellet og YS-S har inngått med staten, kan anslås slik:

Generelt tillegg inkl. økt kronetillegg	0,70 pst.
Fellesbestemmelsene	0,10 "
Begynnerlønnskrevet inkl. ingeniør/ bibliotekar/inspektør i biltilsynet	0,10 "
Overføringer til just./norm- forhandlingene pr. 1.5.80	0,14 "
Totalt	<u>1,04 pst.</u>

Avtalen til de 2 andre organisasjonene er kostnadsberegnet til 9,06 pst.

Rammen for AFs krav ved bruddet var anslått til 10,10 pst., fremholder AF.

Staten v/Forbruker- og administrasjonsdepartementet har innledningsvis gjort rede for

de viktigste krav som de tre hovedsammenslutningene (Statstjenestemannskartellet, Akademikernes Fellesorganisasjon og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, - Seksjon Stat) og Norsk Lærerlag fremsatte under vårens forhandlinger.

I en avsluttende sammenfatning gir Forbruker- og administrasjonsdepartementet denne "grovt forenklet" beskrivelse av kravene ved årets tariffrevisjon:

"Statstjenestemannskartellet ønsket et lønnsoppgjør først og fremst til fordel for de lavlønnte. Norsk Lærerlag hadde ved dette oppgjøret samarbeidet med Statstjenestemannskartellet. Kravene fra de to organisasjoner var derfor stort sett sammenfallende.

Akademikernes Fellesorganisasjon la sterk vekt på en heving av begynnerlønnen for langtidsutdannede arbeidstakere, mens Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Seksjon Stat hadde en noe svakere lavlønsprofil på sine krav enn Statstjenestemannskartellet, men samtidig en sterkere betoning av de midlere grupper i regulativet."

Den 26. april 1980 kom staten og Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag til et forhandlingsforslag som partene ville anbefale vedtatt. Forhandlingsforslaget er gjengitt på s. 27-30 i St.prp. nr. 125 1979-80 Om inntektsoppgjøret våren 1980 m.v. Av hovedpunktene gjengis:

I. Regulativets oppbygging

Regulativet påbygges to nye lønnstrinn, ltr. 36 og 37. Spørsmålet om når og i hvilken utstrekning de nye lønnstrinn skal tas i bruk, avgjøres i de sentrale justeringsforhandlinger som partene har avtalt å føre for tariffperioden 1. mai 1978 - 30. april 1980.

II. Generelt lønnstillegg

a) 1. år.

Med virkning fra 1. mai 1980 heves satsene på hovedlønnstabellen (lønnstabell A) med 11,3 %. Det gis i tillegg et varierende kronetillegg fra kr. 900,- pr. år til kr. 150,- pr. år i stillingssjiktet ltr.12 til ltr.20. Satsene på tabell B (tilleggslønnstabellen) heves fra samme tidspunkt med 11,8 %.

b) 2. avtaleår.

I reguleringsbestemmelsen heter det bl.a.:

Før 1. mai 1981 skal det opptas forhandlinger mellom staten og hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Reguleringene gjøres gjeldende fra 1. mai 1981. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlings-tidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

De statsansatte og lærernes nominelle lønnsutvikling skal vurderes i forhold til lønnsutviklingen i arbeidslivet for øvrig.

III. Lavlønnsordninger.

a) For de stillinger som er listet opp i vedlegg nr. 1 til protokollen fastsettes følgende opprykksstiger:

Ltr.	Tj.ans.	Oppr.
6	0	K
8	2	A
10	4	-
11	6	-
12	8	-
13	10	-

All tidligere yrkespraksis og omsorgstjeneste i hjemmet, medregnes i tjenesteansienniteten.

b) For de stillinger som er listet opp i vedlegg nr. 2 til protokollen fastsettes følgende opprykksstige:

Ltr.	Tj.ans.	Oppr.
8	0	K
10	2	A
12	4	-
13	6	-

d) De stillinger som er listet opp i vedlegg nr. 3 til protokollen, skal på ethvert lønnstrinn opp t.o.m. 6 årstrinnet ligge minst ett lønnstrinn over følgende opprykksstige:

Ltr.	Tj.ans.	Oppr.
8	0	K
10	2	A
12	4	-
13	6	-

IV. Fellesbestemmelser/likestillingsspørsmål m.v.

a) Fellesbestemmelsene § 4, pkt. 1, § 7, pkt. 1, 2 og 5, første avsnitt, § 8, pkt. 5, § 10 pkt. 1 og § 18, pkt. 6 endres.

Merknad:

b) Partene er enige om å forhandle i tariffperioden om hvilke tjenestemenn som skal tilkomme overtidsgodtgjørelse og kompensasjon for ubekvem tjeneste.

V. Justeringer og normeringer

a) I tariffperioden føres det innenfor en økonomisk ramme på inntil 0,8 pst. av lønnsbudsjettet forhandlinger om endringer i lønnsplanene (justeringer) og fordelingen (normeringen) av stillingene som står på de enkelte lønnsplaner, og endringer av etatens særavtaler m.m.

b) Forbruker- og administrasjonsdepartementet på den ene siden og hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag på den andre siden, kan i tariffperioden reise krav om forhandlinger om omgjøring av enkeltstillinger og stillingsgrupper.

Forutsetningen for slike forhandlinger er imidlertid at det er skjedd vesentlig endring i de forhold som er lagt til grunn ved lønns plasseringen av stillingen(ene) eller at andre spesielle forhold har oppstått.

I rimelig utstrekning kan det også tas hensyn til endringer som har skjedd gradvis over et lengre tidsrom.

c) I tillegg til avtale om å bruke 0,6 pst. av lønnsbudsjettet til justeringer og normeringer fra 1. mai 1980 nyttes ytterligere 0,2 pst. til disse forhandlinger.

VI. Lønnsvilkår for akademikere i en del stillinger.

Ved tilsetting i stilling som

0010 førstesekretær, lpl. 90.103

0032 avdelingsingeniør, lpl. 90.301

0039 avdelingsarkitekt, lpl. 90.303

0563 fiskerirettleder, lpl. 03.140

0829 fagsekretær, lpl. 12.101

innplasseres de med høyere akademisk utdanning på lønns-
trinn 16.

Det ble bl.a. gjort følgende

protokolltilførsel:

"Statstjenestemannskartellet tar forbehold om å oppta nye forhandlinger om hovedtariffavtale dersom andre organisasjoner gjennom meglings eller på annet måte gis bedre vilkår enn det som er fastsatt i dette forhandlingsforslaget."

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Seksjon Stat og Norsk Lærerlag sluttet seg til protokolltilførsel

Forhandlingsresultatet som ble anbefalt av Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag innebærer en lønnsvekst fra 1979 til 1980 på 9,06 pst. eller 13,6 pst. på dato 1. mai 1980. Dette fordeler seg slik:

	Arsbasis	Pr. 1. mai 1980
Generelt tillegg	7,53 pst.	11,3 pst.
Lavlønn + kronetillegg	1,00 pst.	1,5 pst.
Justeringer og normeringer	<u>0,53 pst.</u>	<u>0,8 pst.</u>
	<u>9,06 pst.</u>	<u>13,6 pst.</u>

Avstemming:

Ved svarfristens utløp den 6. juni 1980 kunne Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag meddele følgende utfall av uravstemningen over det anbefalte forhandlingsforslaget:

Statstjenestemannskartellet:	70,7% Ja	28,5% Nei
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-		
Seksjon Stat:	80,6% Ja	18,3% Nei
Norsk Lærerlag:	34,7% Ja	65,3% Nei

Norsk Lærerlag vedtok således ikke forslaget og varslet i brev av 5. juni 1980 plassoppsigelse for medlemmer som omfattes av tariffavtalen. Mekling ble innledet mandag 23. juni 1980, og ble avsluttet samme dag uten at meklingsmannen fant grunnlag for å fremsette noe meklingsforslag.

Tvisten med Akademikernes Fellesorganisasjon

Forbruker- og administrasjonsdepartementet fremholder at lønnsoppgjørene i statssektoren tradisjonelt har fulgt tariffoppgjørene i LO-NAF-området. Det har dessuten vært vanlig å forhandle om kompensasjon for den eventuelle mindrelønnsutvikling som tjenestemennene kan ha hatt i forhold til arbeidere i det private arbeidsliv, og som kan påvises statistisk. I de senere år har lønnsoppgjørene i den offentlige sektor bygget på at tjenestemennene i gjennomsnitt skal ha om lag den samme lønnsutvikling som arbeidstakere ellers i samfunnet.

Lønnsoppgjøret pr. 1. april 1980 i LO-NAF-området

Det er regnet med at Riksmeklingsmannens anbefalte forslag i tariffoppgjøret mellom LO og NAF vil føre til en lønnsvekst på om lag 8 pst. fra 1979 til 1980.

Departementet viser til at denne veksten består av følgende komponenter:

Generelt tillegg (kr 1,79 pr. time)	= 3,9 pst. (5,2 pst. pr. 1.4. 1980)
Lønnsvekst i 1979 som hever gjennomsnittsnivå i 1980 (overheng)	0,6 pst.
Gjennomsnittlig lønnsglidning i 1980	3,0 pst.
Arbeidsgiverandel av lavlønsordning (kr 0,88 pr. time)	ca. 0,5 pst.
	ca. 8,0 pst.

Lønnsutviklingen for statstilsatte sammenliknet med lønnsutviklingen for andre arbeidstakere

Forbruker- og administrasjonsdepartementet påpeker at avtalen som nå er vedtatt medfører en lønnsvekst som er 1,06 pst.enheter sterkere enn det som forventes i LO-NAF-området i samme tidsrom.

Dette skyldes at lavlønnstilleggene slår sterkere ut i staten og at det er tatt hensyn til at det i perioden 1978-79 har vært en svakere lønnsutvikling i staten enn i den private sektor.

De lavest lønte i staten - som i LO-NAF-området - har regelmessig fått de prosentvis høyeste tariff-tilleggene. Ved de fleste tariffoppgjørene i det siste 10-året har det vært gitt lønnstillegg prosentvis avtrappet oppover i regulativet, fremholder departementet.

Imidlertid har det vært en tendens til at det reelle utslaget av lavlønnprofilen ved de siste års lønnsoppgjør har vært mer markert i den offentlige enn i den private sektor. Dette har bl.a. sammenheng med at lønnsglidningen i den private sektor ofte blir sterkere enn forutsatt. Dessuten har det vært lettere å realisere de politiske og organisasjonsmessige målsettinger om lønnsutjevning i den offentlige sektor enn i det private arbeidsliv fordi lønnsvilkårene for høyere stillinger i private bedrifter ofte blir fastsatt individuelt utenom de omfattende avtaleområdene.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet understreker at ved årets tariffoppgjør har en fra statens side søkt å bedre de høyere løntes situasjon ved å gi det generelle tillegget som en lik prosentsats (11.3) på alle lønnstrinn. I regulativ-sjiktet ltr.12-20 er det gitt et varierende kronetillegg fra kr,-900 til kr.150 pr. år. Sammen med lavlønnstillegg som svarer til tilleggene i LO-NAF-området, gir dette en samlet ramme for lønnsoppgjøret i staten som i gjennomsnitt både sikrer statstilsatte samme lønnsutvikling som andre arbeidstakere og gir kompensasjon for en svakere lønnsutvikling i forrige periode.

Virksomheter for den disponible realinntekten

Departementet viser til at alle organisasjonene ved innledningen av forhandlingene krevde at kjøpekraften fra 1978 skulle gjenopprettes. I løpet av forhandlingene ble kravet redusert til at kjøpekraften fra 1979 skulle opprettholdes. Den nye hovedtariffavtalen vil anslagsvis føre til følgende endring i kjøpekraften eller den disponible realinntekten i gjennomsnitt fra 1979 til 1980:

Ltr.	Endring i kjøpekraften
6	2,9 pst.
13	2,3 pst.
16	0,7 pst.
20	÷ 0,6 pst.
23	÷ 1,6 pst.
26	÷ 2,2 pst.
32	÷ 2,7 pst.

Det er forutsatt en prisøkning på 9,5 pst. fra 1979 til 1980. Beregningen er foretatt for lønnstakere i skatteklasser 2 med 2 barn. Justerings- og normeringsoppgjøret pr. 1. mai 1980 er i beregningen gitt samme utslag for alle (0,8 pst.)

Det anbefalte forhandlingsforslag fører stort sett til at kjøpekraften opprettholdes for statstilsatte med gjennomsnittsinntekt. De som nyter godt av lavlønnsordningen får en økning i kjøpekraften, mens det blir nedgang for dem med høyere lønn, anføres det fra statens side.

Ett av Akademikernes Fellesorganisasjons sentrale krav var at kjøpekraften skulle gjenopprettes på alle nivåer. For å oppnå samme disponible realinntekt i 1980 som i 1979, ville det være nødvendig med følgende nominelle tillegg pr. 1. mai 1980:

Ltr.	Tillegg pr. 1.5.1980 Ektepar med 2 barn	Enslige
8	9,2 pst.	16,2 pst.
10	9,8 pst.	16,2 pst.
13	11,1 pst.	17,2 pst.
16	11,4 pst.	18,8 pst.
21	14,9 pst.	22,7 pst.
26	19,8 pst.	24,1 pst.
32	21,9 pst.	23,9 pst.

(Det forutsettes en prisvekst på 9,5 pst. fra 1979-1980)

Slike nominelle lønnstillegg som denne oversikten viser, og som måtte gis i den øvre del av regulativet for å innfri Akademikernes Fellesorganisasjons krav, ville stå i et sterkt misforhold til de tillegg som gis til andre grupper i samfunnet ved årets inntektsoppgjør. Tillegg av denne størrelsesorden ville dessuten sprengte de økonomiske rammer for oppgjøret, og for øvrig være lønnspolitisk uakseptabelt, fremholder departementet.

Akademikernes Fellesorganisasjon gjør gjeldende at en rekke grupper statsansatte med høyere akademisk utdanning i løpet av 1970-årene har hatt en nedgang i kjøpekraft. Departementet finner ikke grunn til å bestride det, men vil få peke på at lønningene i denne perioden ikke desto mindre er blitt fastsatt ved forhandlinger og vedtatte forslag. Åpne konflikter har i meget liten grad forekommet, svært få saker er blitt brakt inn for Statens lønnsutvalg.

Akademikernes begynnerlønn

Begynnerlønn i de forskjellige stillinger som det kreves akademisk utdanning for, er i dag som hovedregel ltr. 15, 16 og 17.

I en del stillinger som besettes med søkere både med og uten høyere utdanning er det fastsatt at de med høyere utdanning gis ltr. 15 som begynnerlønn - selv om den ordinære begynnerlønn i stillingen er lavere. Dette er f.eks. tilfelle når det gjelder stillingen som første-sekretær kode 0010, lpl. 90.103 som er plassert i ltr. 14 - 19.

I den nye hovedtariffavtalen er begynnerlønnen for akademikere i en del stillinger hevet fra ltr. 15 til ltr. 16; understreker departementet uten at verken den ordinære begynnerlønn eller opprykksstigen for øvrig er endret.

Dette gjelder følgende stillinger:

0010 førstesekretær, lpl. 90.103
 0032 avdelingsingeniør, lpl. 90.301
 0039 avdelingsarkitekt, lpl. 90.303
 0563 fiskerirettleder, lpl. 03.140
 0829 fagsekretær, lpl. 12.101.

Utvidelse av ordningen med overtidsgodtgjørelse

Når det gjelder høyerelønne tjenestemenn er det et hevdvunnet prinsipp at de er pliktige til i rimelig utstrekning å arbeide ut over normal arbeidstid for å fremme arbeidet med nødvendig hurtighet, og uten at de derved har krav på overtidsgodtgjørelse.

Departementet viser til at dette går fram av Fellesbestemmelsene og også svarer til prinsippet i Arbeidsmiljøloven. Lovens arbeidstidsbestemmelser gjelder i alminnelighet ikke for arbeidstakere i stillinger av ledende eller kontrollerende art eller som har en selvstendig stilling. Gjeldende regler om utbetaling av overtidsgodtgjørelse m.v. bygger på det forhandlingsresultat som ble oppnådd mellom staten og tjenestemennenes hovedsammenslutninger og Norsk Lærerlag i forbindelse med gjennomføringen av Arbeidsmiljøloven i statstjenesten.

Etter forslaget til ny tariffavtale fra 1. mai 1980 er det imidlertid forutsetningen på ny å forhandle i tariffperioden om hvilke tjenestemenn som skal tilkomme overtidsgodtgjørelse og kompensasjon for ubekvem tjeneste.

JUSTERINGS- OG NORMERINGSOPPGJØRET FOR PERIODEN 1978-80 - STATENS TILBUD

13. juni 1980 fremsatte statens forhandlere et tilbud i forbindelse med de forhandlinger som har vært ført om krav som går inn under Hovedtariffavtalens pkt. V a for tariffperioden 1978-80.

Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Seksjon Stat og Norsk Lærerlag meddelte at organisasjonene godtok tilbudet.

Akademikernes Fellesorganisasjon uttalte at den ikke kunne godta statens tilbud og leverte en skriftlig redegjørelse for dette.

For gjennomgående stillinger inneholder statens tilbud flere endringer som departementet mener har interesse for den foreliggende tvist. De berører sentrale krav fra Akademikernes Fellesorganisasjon.

- a) På lpl. 90.103 foreslås innført en ny stilling som førstekonsulent i ltr. 25
- b) Bibliotekar, lpl. 90.205, kode 0020 gis begynnerlønn i ltr. 13, tidligere ltr. 11.
- c) Ingeniør, lpl. 90.301, kode 0031, gis begynnerlønn i ltr. 13 tidligere ltr. 10. Det innføres ny stilling som ingeniør kode ... i ltr. 18. 200 stillinger som ingeniør i ltr. 13-17, kode 0031, omgjøres til stilling som ingeniør i ltr. 18. Det innføres ny stilling som avdelingsingeniør i ltr. 23.
- d) Inspektør i biltilsynet, lpl. 13.415, kode 2763, omgjøres til stilling som 0031 ingeniør, lpl. 90.301.

Generelle merknader

Et generelt lønnsoppgjør i staten må ses som en helhet og det må ses i sammenheng med oppgjøret mellom LO og NAF.

Av hensyn til andre deler av vårt arbeidsliv finner departementet sterkt å måtte advare mot at Rikslønnsnemnda gjør noen påplussinger overfor Akademikernes Fellesorganisasjon på enkelte punkter i forhandlingsresultatet.

Dersom en organisasjon skulle oppnå mer enn de øvrige fordi den har ført en hard linje under forhandlinger og megling - en linje som førte til konflikt - vil dette skape en sterk og berettiget reaksjon blant andre grupper. Dette ville igjen kunne ha som konsekvens at det ville bli vanskeligere å gjennomføre lønnsoppgjør uten kon-

flikter ved senere anledninger, hevder departementet.

Skulle Akademikernes Fellesorganisasjon oppnå bedre vilkår enn det som er fastsatt i forslaget til ny tariffavtale med de andre hovedsammenslutningene, har disse også tatt forbehold om å oppta nye forhandlinger.

Ikrafttredelses spørsmålet

Tariffavtalen som staten har inngått med Statstjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund -Seksjon Stat, gjelder fra 1. mai 1980 -30. april 1982.

Rikslønnsnemnda avgjør virkningstidspunktet for den nye tariffavtale med Akademikernes Fellesorganisasjon. Departementet har lagt ned påstand om at avtalen gjøres gjeldende fra den dag Rikslønnsnemndas kjennelse blir avsagt.

Den foreliggende tvist omfatter bl.a. embetsmenn og visse tjenestemannsgrupper som ikke har adgang til å gå til arbeidsnedleggelse. Rikslønnsnemndas kompetanse i saken bygger på to forskjellige lover. Departementet mener imidlertid at tvisten må behandles som en helhet også m.h.t. ikrafttredelses spørsmålet.

RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

Rikslønnsnemndas flertall - Christiansen, Alexander og Hernes skal bemerke:

Twisten gjelder revisjon av tariffavtalen mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og staten. Akademikernes Fellesorganisasjon er en av tre forhandlingsberettigede hovedsammenslutninger etter tjenestetvistloven. Akademikernes Fellesorganisasjon har ca 40 000 medlemmer innenfor tjenestetvistlovens område. Statstjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat har på sin side henholdsvis ca 97 000 og ca. 34 000 medlemmer innenfor dette området. I de forhandlinger som har vært ført deltok på linje med disse organisasjoner også Norsk Lærerlag som har ca 35 000 medlemmer som omfattes av tjenestetvistloven.

Akademikernes Fellesorganisasjon hadde som utgangspunkt ved dette oppgjøret at disponibel realinntekt (kjøpekraften) fra 1978 skulle gjenopprettes. I likhet med de øvrige tre organisasjonene reduserte AF i løpet av forhandlingene sitt krav til at kjøpekraften fra 1979 skulle opprettholdes. AF har i samsvar med dette lagt ned påstand om at det gis tillegg for alle stillinger som minst innebærer en bevaring av kjøpekraften på 1979-nivå.

AF's annet hovedkrav refererer seg til begynnerlønningene. Begynnerstillinger for arbeidstakere med høyere utdanning som i dag er plassert i lønnstrinn 15, 16 og 17 blir krevd plassert i henholdsvis lønnstrinn 17, 18 og 19. Dessuten har AF lagt ned påstand om at stillingene som ingeniør, inspektør i Biltilsynet og bibliotekar gis lønnstrinn 13 som begynnerlønn.

Det er også krevet visse endringer i Fellesbestemmelsene bl.a. vedrørende grensene for tilståelse av overtidsgodtgjørelse.

Rikslønnsnemndas flertall er av den oppfatning at det forhandlingsforslag av 26. april 1980 som AF avviste medfører en nedgang i disponibel realinntekt fra 1979 til 1980 for et ikke ubetydelig antall høyere

lønnede statsansatte. AF beregnet denne nedgangen for ansatte i skatteklassse 2 med to barn i lønnstrinn 21 til 1,2 %, i lønnstrinn 26 til 2,4 % og i lønnstrinn 32 til 3 %. For ansatte som befinner seg i skatteklassse 1 blir utslagene på de nevnte lønnstrinn i overkant av 4 %. Det er da lagt til grunn en prisstigning på 9,5 %. AF betoner for sin del at spørsmålet om disponibel realinntekt må sees i lys av den negative utvikling som har funnet sted for de høyere og høyeste stillinger i staten gjennom et lengre tidsrom. Fra statens side er det fremlagt beregninger som konkluderer med at lønnstakere opp til mellom lønnstrinn 18 og 19 i skatteklassse 2 med 2 barn på sin side i gjennomsnitt vil få en forbedring i kjøpekraften sammenholdt med 1979.

Rikslønnsnemndas flertall vil peke på at AF ved dette oppgjøret, alle forhold tatt i betraktning på flere viktige punkter har fått gjennomslag for sine krav. I de to avtalene som er inngått i overensstemmelse med forhandlingsresultatet av 26. april er det bestemt at ved tilsetting som førstesekretær, avdelingsingeniør, avdelingsarkitekt, fiskerirettleder og fagsekretær innplasseres de med høyere akademisk utdanning på lønnstrinn 16 mot tidligere lønnstrinn 15. Rikslønnsnemndas flertall vil dessuten understreke at de høyere lønnes situasjon denne gang er tatt i betraktning ved at det generelle tillegget er gitt med en lik prosentsats (11,3) på alle lønnstrinn. Det kan være av interesse å slå dette fast også på bakgrunn av at partene ved oppgjøret i 1978 kom fram til et varierende prosenttillegg - fallende opp til lønnstrinn 30.

Det er dernest grunn til å feste seg ved at i de nevnte avtaler er regulativet påbygget to nye lønnstrinn og at avtalene inneholder en klausul om at det i tariffperioden skal forhandles om hvilke tjenestemenn som skal tilkomme overtidsgodtgjørelse og kompensasjon for ubekvem tjeneste.

I tidsrommet 26. april til 13. juni 1980 har det vært ført justerings- og normeringsforhandlinger om de krav som går inn under Hovedtariffavtalens punkt

V a for tariffperioden 1978 - 80. I møte 13. juni 39 fremsatte staten et tilbud som ble godtatt av Stats-tjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag, men ikke av Akademikernes Fellesorganisasjon. Statens tilbud innebærer at både bibliotekar, inspektør i Biltilsynet og ingeniør skal ha begynnerlønn i lønnstrinn 13. Videre ble lektors begynnerlønn hevet fra ltr. 17 til 18 samtidig som en endring av opprykksreglene for adjunkt reelt bedret denne stillings begynnerlønn. Rikslønnsnemnda vil bemerke at statens tilbud i disse forhandlingene innebærer at AF får oppfylt krav som har stått sentralt når det gjelder begynnerlønnene.

Rikslønnsnemnda's flertall skal videre bemerke:

Inntektsoppgjøret våren 1980 er meget omfattende. De fleste grupper i samfunnet berøres av det. Myndighetenes opplegg har tatt sikte på at de enkelte grupper skal få en mest mulig ensartet behandling.

Oppgjøret for jordbruket og fiskeriene er avsluttet ved behandling i Stortinget.

Lønnstakeroppgjøret omfatter både den offentlige og private sektor.

I den private sektor har LO og NAF etter mekling kommet fram til et anbefalt forslag. Det anbefalte meklingsforslaget omfatter hovedkomponentene i oppgjøret, mens det er ført forbundsvise forhandlinger om tilpassinger for de enkelte overenskomstområder. NAFs medlemsbedrifter har vedtatt forslagene. De fagorganiserte vil ta stilling til dem ved uravstemning hvor stemmene telles samlet. Svarfristen var opprinnelig satt til 19. juni, men er senere forlenget til 25. juni.

Som ledd i arbeidet med å komme fram til et resultat i meklingen fremmet Regjeringen forslag om en rekke offentlige tiltak i forbindelse med oppgjøret. Forslagene omfattet reduksjon i inntektsskatten i 1980, økt adgang til fradrag for fagforeningskontingent i inntekten før beskatning og økt barnetrygd fra 1. mai 1980. Tilsammen utgjør den økonomiske ramme for tiltakene 1400 millioner kroner i 1980.

Regjeringens forslag som var betinget av at de anbefalte forslag i tariffoppgjøret blir vedtatt, har fått Stortingets tilslutning.

Den økonomiske ramme for LO/NAF-oppgjøret er beregnet til 8 % på årsbasis. Det vil si at forslaget sammen med det såkalte lønnsoverhenget fra 1979 og lønnsglidningen i 1980 vil gi en lønnsvekst pr årsverk på 8 % i gjennomsnitt fra 1979 til 1980.

Oppgjøret er i hovedsak basert på et generelt tillegg på kr 1,79 pr time fra 1. april, og at det etableres en lavlønnsordning med lavlønnstillegg fra 1. april kombinert med en garantiordning som trer i kraft fra 1. oktober 1980. Det generelle tillegget tilsvarer ca 5,2 %. På årsbasis utgjør det ca 3,9 % eller omlag halvparten av den totale ramme. Lavlønnstillegget gis med varierende satser fra kr 0,50 til maksimalt kr 3,00 pr time for dem som kommer inn under ordningen.

I den offentlige sektor ble staten på den ene side og Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag på den annen side enige om et forslag til ny avtale. Dette forslag er senere vedtatt med stort flertall av medlemmene i Kartellet og YS-S, mens Lærerlagets medlemmer med klart flertall har forkastet forslaget.

Stortinget har behandlet Regjeringens framlegg om inntektsoppgjøret og foretatt nødvendig bevilgning til den lønnsregulering for de statsansatte som følger av avtalen mellom staten og Statstjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat.

I kommunesektoren har Norske Kommuners Sentralforbund og hovedtyngden av organisasjonene for de ansatte i kommuner og fylkeskommuner blitt enige om et forslag til avtale. Svarfristen for de aller fleste avtaleområdene er her satt til 25. juni.

Den økonomiske ramme som er lagt til grunn for det forhandlingsresultat en kom fram til mellom staten og tre av organisasjonene bygger på rammen

for L0/NAF-oppgjøret. Dessuten er det tatt hensyn til at de statsansatte har hatt en svakere lønnsutvikling i perioden 1978-80 enn arbeidstakerne i det private arbeidslivet. Etter dette er den økonomiske ramme for statsoppgjøret satt til 9,06 % på årsbasis som utgjør 13,6 % pr 1. mai 1980.

Dette fordeler seg slik:

	Årsbasis	Pr. 1. mai 1980
Generelt tillegg	7,53 %	11,3 %
Lavlønn + kronetillegg	1,00 %	1,5 %
Justeringer og normeringer	<u>0,53 %</u>	<u>0,8 %</u>
	<u>9,06 %</u>	<u>13,6 %</u>

Akademikernes Fellesorganisasjon framholder at den økonomiske rammen bør utvides fra 9,06 % til 10,10 % på årsbasis.

Akademikernes Fellesorganisasjon begrunner dette med at mindre-lønnsutviklingen i tariffperioden har vært større enn lagt til grunn i rammen på 9,06 % og at lavlønnstillegget faller mer kostbart i staten enn i den private sektor og endelig med at det i 1979 er oppstått et visst "negativt lønnsoverheng" som bør komme de tilsatte til gode ved oppgjøret i 1980.

Nemndas flertall tar for sin del til etterretning ønsket om at det skal være et så godt samsvar som råd er mellom de økonomiske rammer som legges til grunn for oppgjørene i den private og den offentlige sektor. Det er imidlertid ikke mulig å fastslå eksakt størrelsen av alle de komponenter som inngår i de økonomiske rammer slik at en kan nå fram til et resultat som objektivt sett representerer helt og fullt samsvar mellom rammene. Nemndas flertall finner for sin del at det ikke kan reises tilstrekkelig tungtveiende argumenter for å nytte en annen økonomisk ramme i statsoppgjøret enn den som representerer et tillegg til de statsansatte på 13,6 % pr 1. mai 1980. (9,06 % på årsbasis).

Bildet kompliseres i noen grad ved at det er nyttet en noe videre ramme ved oppgjøret for de kommuneansatte. Dette skyldes i vesentlig grad at det i kommunesektoren er flere ansatte som omfattes av de

særlige lavlønnsordninger. Differansen utover det er beskjedent og nemndas flertall finner ikke at den utgjør en tilstrekkelig begrunnelse for å heve rammen for statsoppgjøret.

Selv med en utvidelse av den økonomiske rammen ville det ikke uten videre være mulig å imøtekomme kravene om generelle tillegg etter det mønster AF har lagt til grunn for sin påstand. Det ville medføre til dels meget store tillegg til dem som befinner seg på den øvre del av regulativet. Også de andre organisasjonene i statssektoren ville ha et rettmessig krav på å være med å bestemme hvorledes en eventuell utvidet ramme skulle disponeres.

Under disse forhold er Rikslønnsnemndas flertall kommet til at AF's krav om økte generelle tillegg ikke kan tas til følge.

Når det gjelder AF's øvrige krav viser flertallet til at en del av disse i betydelig utstrekning er imøtekommet gjennom de inngåtte avtaler. Andre av kravene vil på samme måte kunne imøtekommes i større eller mindre grad under det pågående arbeid med de justeringer og normeringer som rammen gir rom for. Rikslønnsnemndas flertall finner på denne bakgrunn ikke å ville gå nærmere inn på disse krav. Kravene tas etter dette ikke til følge.

Arbeidstakernes faste representant, Uglem, og statens representant, Mugaas, med tilslutning av Ødegård slutter seg i det alt vesentlige til flertallets merknader.

Mindretallet Gedde-Dahl vil uttale:

AF har i den skriftlig og muntlige redegjørelse - overfor Rikslønnsnemda påpekt hvilke faktorer som bør legges til grunn for den totale rammen for lønnsoppgjøret på den statlige sektor. En overføring av LO/N.A.F.-oppgjøret fullt ut vil etter AF's mening fortsatt opprettholde den sosiale profil myndighetene tilstreber samt redusere kløften mellom lønnsnivåene i den offentlige og private sektor for det midlere og høyere sjikt i regulativet.

I innledningsfasen til dette oppgjøret var det tydelig en sterk samordning av oppgjøret i den statlige og kommunale sektor på arbeidsgiversiden. Statens tilbud av 18. april d.å. (som senere ble trukket tilbake) om å avsette ytterligere 0,4 prosentenheter av den økonomiske ramme i tillegg til de 0,6 % det var inngått avtale om tidligere til justeringer og normeringer, må sees i sammenheng med det resultat man kom frem til på den kommunale sektor vedrørende justeringer og normeringer.

En sammenligning mellom de to sektorer viser følgende årsbasis:

	Staten	Kommunene
a) Generelt tillegg	7,53 %	7,53 %
b) Lavtlønnsutviklingen inkl. kronetillegget	1,00 %	1,67 %
c) Fellesbestemmelsene	-	0,13 %
d) Avtalt overføring til justeringer og normeringer pr. 1.5.	0,40 %	0,40 %
e) Ytterligere avtalt til justeringer og normeringer	0,13 %	0,20 %
	<hr/>	<hr/>
	9,06 %	9,93 %
	<hr/>	<hr/>

Det som er lagt ut på den kommunale sektor gir en noe annen profil enn den staten har tilbudt, og er langt mer i samsvar med den innretning på oppgjøret som AF ønsker.

AF finner det noe særegent at man legger til grunn to forskjellige rammer i den statlige og kommunale sektor, utover den forskjell stillingsstrukturen i de to sektorer skulle tilsi.

Jeg vil derfor vise til AF's påstand og stemmer for en slik utvidelse av rammen, som AF har foreslått.

Mindretallet viser til AF's prosessskrift med den omfattende dokumentasjon som der er foretatt med hensyn til AF's spesielle medlemssammensetning. Den store forskjell mellom disse grupperes lønnsnivå og lønnsutvikling og tilsvarende arbeidstakersgrupper i det private næringsliv, det helt markerte behov for en vesentlig bedring av begynnerlønnnivået for arbeidstakere innen AF's område, og det faktum at med kun et generelt tillegg av den størrelsesorden som forhandlingsresultatet for Kartellet og YS innebærer, vil store deler av AF's medlemmer igjen bli gjenstand for en klar nedgang i disponibel realinntekt.

Mindretallet viser til AF's påstand og stemmer for at denne legges til grunn for Rikslønnsnemndas kjennelse.

Rikslønnsnemda's medlemmer Alexander og Hernes, vil tilføye at de har forståelse for grunnlaget for de generelle krav Akademikernes Fellesorganisasjon har fremsatt. Det fremlagte materiale i statens prosesskrift viser at tjenestemenn i lønnstrinn 18/19 og høyere, etter det oppgjør som er vedtatt av Staten og to hovedsammenslutninger, fra 1979 til 1980 får en reduksjon i sin disponible realinntekt - økende med høyere lønnstrinn.

Utviklingen av disponibel realinntekt for tjenestemenn på høyere lønnstrinn, isolert sett og sett i forhold til grupper på lavere lønnstrinn, er én side av saken.

En annen side er utviklingen av statens lønninger i høyere lønnstrinn sammenliknet med utviklingen av lønningene i såvidt mulig sammenliknbare stillinger i det private næringsliv.

Den relativt sett uheldige utvikling av lønningene for statens tjenestemenn i høyere stillinger er også pekt på av Statens Lønnskomite av 1964 og av Statens Lønnskomite av 1971. De nevnte medlemmer av Rikslønnsnemda mener at man i etterfølgende lønnsoppgjør ikke i tilstrekkelig grad har fulgt komiteenes råd. Statens Lønnskomite av 1971 uttaler bl.a.:

"Det vil således være nødvendig å påse at forskjell i lønssystemer ikke fører til for store lønnsvariasjoner når det gjelder sammenliknbare stillinger i og utenfor statstjenesten."

Disse medlemmene mener i likhet med Akademikernes Fellesorganisasjon at:

"----- Staten som arbeidsgiver må legge opp sin lønnspolitikk slik at det skjer en tilpassning til lønnsnivå og lønnsutvikling forøvrig i samfunnet."

Det tekniske beregningsutvalg ("Aukrust-utvalget") konkluderer i sin Rapport nr. 1 1980 med å uttale bl.a.

46

"Utviklingen for lønnstakere i statlig virksomhet på alle inntektstrinn og for alle husholdningsgrupper var også klart lavere enn for lønnstakere i industrien."

Utvalget påviser også at det samme gjelder for perioden 1973-1977.

Disse medlemmene - Alexander og Hernes - vil understreke viktigheten av at de omhandlede skjevheter rettes opp i fremtidige oppgjør. De finner det nødvendig å gi uttrykk for alvorlig bekymring for den kvalitetssvikt og de rekrutteringsproblemer som vil kunne utvikle seg innen store deler av statens virksomhet dersom dette ikke skjer.

Nemdas medlem Gedde-Dahl slutter seg til uttalelsen fra nemdas medlemmer Alexander og Hernes.

Statens representant, N. R. Mugaas med tilslutning fra Ødegård uttaler:

Fremtidige tariffrevisjoner må som hittil bygge på at partene gjennom forhandlinger prøver å nå et resultat. Det vil derfor være uriktig på forhånd å gi uttrykk for at visse gruppers forhold skal rettes opp i fremtidige oppgjør.

Nemdas medlem, Uglem, viser til at nemdas flertall har slått fast at det ikke er grunnlag for å øke den totale ramme som er lagt til grunn i forhandlingsresultatet mellom Statstjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat, på den ene side og staten som arbeidsgiver på den annen side. Ut fra en slik fastlegging er jeg av den oppfatning at det ikke er mulig for nemda å foreta en objektiv vurdering av den lønnsmessige fordeling av totalrammen. Dette er et spørsmål som partene i arbeidslivet må vurdere ved behandlingen av det enkelte tariffoppgjør. Jeg forutsetter at partene også i framtiden tar de nødvendige hensyn til alle grupper, slik at man oppnår en mest mulig rettferdig fordeling.

Ikrafttreden

Når det gjelder spørsmålet om kjennelsens ikrafttreden, skal Rikslønnsnemnda's flertall Christiansen, Alexander og Hernes med tilslutning av Uglem bemerke:

Staten v/Forbruker- og administrasjondepartementet har nedlagt påstand om at avtalen gis virkning fra den dag Rikslønnsnemndas kjennelse blir avsagt. Akademikernes Fellesorganisasjon har lagt ned påstand om at kjennelsen gis virkning fra utløp av den sist gjeldende avtale.

Med hensyn til tidspunktet for den nye avtalens ikrafttreden har Rikslønnsnemnda tidligere lagt vekt på om det har funnet sted arbeidsnedleggelse eller ikke. I Rikslønnsnemndas sak nr 2/1976 - tvisten mellom Norske Bankfunksjonærers Forbund på den ene siden og Forretningsbankenes Arbeidsgiverforening og Sparebankenes Arbeidsgiverforening på den andre siden uttalte flertallet på s 28:

"Norske Bankfunksjonærers Forbund har krevet at den nye tariffavtale skal gjelde fra 1. mai 1976, altså fra utgangen av foregående avtaleperiode.

Forretningsbankenes Arbeidsgiverforening/ Sparebankenes Arbeidsgiverforening har nedlagt påstand om at avtalen gis virkning først fra det tidspunkt Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, subsidiært fra 4. juni 1976 - det tidspunkt da funksjonærene gjenopptok arbeidet etter streiken.

..... Flertallet finner å måtte henvise til den klare praksis som har vært fulgt ved Rikslønnsnemndas tidligere kjennelser når det gjelder arbeidstakergrupper som har vært i streik i forbindelse med oppretting av ny tariffavtale. Det kan etter flertallets mening ikke komme på tale å gi den nye avtale virkning fra 1. mai 1976.

Alle forhold tatt i betraktning går flertallet inn for å gi den nye avtalen virkning fra 4. juni 1976."

Et annet eksempel på anvendelse av det samme prinsippet gir tvisten mellom Statstjenestemannsforbundet på den ene siden og Staten v/Forbruker- og administrasjonsdepartementet på den annen side. Avtalen utløp 31. mars 1976. Forhandlingene hadde trukket i langdrag. Meklingen ble avsluttet 20. oktober og streiken ble brakt til avslutning 27. november 1976.

Selv om det i dette tilfellet var gått meget lang tid mellom avtalens utløp og tidspunktet for streiker viste flertallet til at "det er en klar praksis for at grupper som har vært i streik i forbindelse med revisjon av tariffavtale, tidligst vil kunne få sine lønnsvilkår revidert med virkning fra det tidspunkt arbeidet gjenopptas etter streiken. Etter omstendighetene finner flertallet imidlertid å kunne gi kjennelsen virkning fra den dag arbeidet ble gjenopptatt etter streiken, nemlig 27. november 1976."

Det vises også til Rikslønnsnemndas kjennelse i tvisten mellom Norsk Arbeidsgiverforening/Widerøe's Flyveselskap A/S og Widerøes Flygerforening, jfr. flertallets merknader til ikrafttredelsesspørsmålet § 20/21 sak nr. 3/78. Prinsippet ligger også til grunn for Rikslønnsnemndas kjennelse i sak nr 5/1978 - (Tvisten mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Rutebileiernes Arbeidsgiverforening på den ene siden og Norsk Rutebilarbeiderforbund på den andre siden).

Det kan være grunn til å peke på at den samme praksis har vært lagt til grunn helt konsekvent og gjennom meget lang tid ved løsning av interessedvister i LO - NAF - området. Har det vært streiket og partene på et seinere tidspunkt kommer til enighet gis den nye avtale først virkning tidligst fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt. Det ville ikke være velbegrunnet om det forhold at tvisten ble brakt inn for Rikslønnsnemnda skulle innebære at spørsmålet ble løst på en annen måte.

I tvisten mellom E. L. og staten i 1972 ble den nye avtalen gitt virkning fra den sist gjeldende avtales utløp. Som i den foreliggende sak var tvisten i 1972 blitt brakt inn for Rikslønnsnemnda ved to ulike lover - tjenestetvistlovens § 26 a og en særlig lov om lønnsnemndsbehandling av den aktuelle tariff tvisten Rikslønnsnemnda bemerket dengang s 25:

"De tjenestemenn som ikke har adgang til å streike og som får sin sak avgjort av Rikslønnsnemnda etter § 26 a i lov om offentlig tjenestetvister av 18. juni 1958, bør få den nye tariffavtale gjennomført fra 1. mai 1972. Det er i samsvar med vanlig praksis når arbeidsnedleggelse ikke har funnet sted i forbindelse med tariffoppgjøret."

Under tvil og av praktiske grunner kom Rikslønnsnemnda til at også de tjenestemenn som ikke var omfattet av tjenestetvistlovens § 26 a skulle få tilleggene fra 1. mai. Denne avgjørelsen var helt konkret begrunnet. Rikslønnsnemndas argumentasjon når det gjelder de tjenestemenn som ikke har adgang til å streike er imidlertid gitt en nokså prinsipiell form. Det kan likevel være grunn til å se kjennelsen på bakgrunn av at statens stemmeberettigede representant i nemnda fant å ville stemme for en løsning av ikrafttredelsesspørsmålet som var i samsvar med den påstand E. L. hadde nedlagt på dette punkt selv om den avvek fra statens opprinnelige påstand. Det bør i denne forbindelse nevnes at i saker hvor partene for nemnda blir enige om en bestemt løsning av ikrafttredelsesspørsmålet vil Rikslønnsnemnda ta denne enighet til etterretning. Det vises for så vidt til tvisten mellom Norsk Styrmandsforening og Norske Trållerrederiets forening - Rikslønnsnemndas sak nr. 2/1978.

I den foreliggende sak er det bare et mindre antall personer som faktisk har vært i streik. Det dreier seg om i alt 627 tjenestemenn av AF's totalt ca 40 000 medlemmer innenfor tjenestetvistlovens område. Det er liten grunn til å avgjøre ikrafttredelsesspørsmålet på forskjellig måte for de arbeidstakere som har streiket og de som ikke har vært tatt ut i streik. Hvorvidt det forholder seg

annerledes med arbeidstakere som gjennom lov eller sedvane-rett er berøvet streikeretten og omfattes av tjenestetvist-lovens § 26 a er et annet spørsmål.

Rikslønnsnemdas flertall er imidlertid kommet til at det forhold at vedkommende gruppe ikke har streikerett, ikke gir tilstrekkelig grunn til å fravike den praksis som nemda ellers har fulgt. Det må etter flertallets oppfatning være mest rimelig og hensiktsmessig om den samme løsning velges for alle medlemmer av organisasjonen. Valg av kampmidler er en del av den hele strategi som AF har lagt opp for å få igjennom kravene sine. Kravene omfatter også embetsmennene, polititjenestemennene og de militære befalingsmenn. Disse gruppene må som medlemmene for øvrig ansees å ha medvirket i de overveielser som har bestemt valg av strategi. De ville også på lik linje med andre medlemmer nyte godt av at kravene evt. ble imøtekommet som følge av en streik.

Nemdas flertall har vært inne på om praktiske vansker med å skille mellom AF-medlemmene og andre statsansatte, burde føre til at en valgte 1. mai 1980 som tidspunktet for ikraft-tredelse. Statens representant har imidlertid opplyst at de praktiske vansker ikke er større enn at de vil bli overvunnet.

Rikslønnsnemdas flertall er alle forhold tatt i betraktning kommet til at kjennelsen gis virkning fra tidspunktet for arbeidets gjenopptagelse - altså 30. mai 1980 - for alle medlemmer av AF.

Statens representant Mugaas med tilslutning av Ødegård er enig i flertallets bemerkninger. Prinsipalt mener disse medlemmer at ikrafttredelse først skal skje fra den dagen Rikslønnsnemdas kjennelse foreligger. Subsidiært kan disse medlemmer slutte seg til flertallets standpunkt.

Mindretallet Gedde-Dahl, vil hevde at avtaleperioden også for AF's medlemmer bør begynne den 1. mai 1980, slik at lønnstilleggene m.v. gjøres gjeldende fra dette tidspunkt. Det forhold at AF har funnet det nødvendig å gjøre bruk av et middel som er lovlig, kan ikke lede til at medlemmene ikke utbetales lønnstillegg som de, om de f.eks. hadde vært uorganiserte, ville ha mottatt automatisk.

Jeg vil vise til at iflg. § 26 a i Tjenestetvistloven så skal en tvist vedrørende lønnsfastsettelse for de grupper som ikke har streikerett automatisk bringes inn for Rikslønnsnemda og avgjøres av denne. Det burde altså i dette tilfelle kun bli tale om å fastsette forskjellige ikrafttredelsestidspunkter for de to grupper av embets- og tjenestemenn som har vært behandlet under ett i denne sak. Jeg viser i denne forbindelse til AF's brev til Forbruker- og administrasjonsdepartementet av 29.4.1980, vedrørende kollektiv plassoppsigelse hvor det positivt fremgår at AF har unntatt embetsmennene fra en eventuell streik.

Et annet tidspunkt enn 1. mai vil dessuten være beheftet med en stor grad av vilkårlighet, da tidspunktet for Rikslønnsnemdas kjennelse ikke bare er avhengig av tidsfrister fastsatt i Tjenestetvistloven, men også av f.eks. når LO/N.A.F.-oppgjøret er fastlagt, Riksmeklingsinstituttets kapasitet o.l.

AF finner det lite rimelig at staten - ved å vise liten forhandlingsvilje - kan spare mange millioner kroner på budsjettet ved å tvinge organisasjoner til å benytte seg av Rikslønnsnemda. I AF's tilfelle vil 1 måneds utsettelse av tarifftillegget føre til en besparelse på ca. 34 mill. kr.

Dessuten viser jeg til at Rikslønnsnemda, i kjennelse av 27. juni 1972 vedrørende tvist mellom staten v/Forbruker- og administrasjonsdepartementet og Embetsmennenes Landsforbund tok stilling til tilsvarende spørsmål. Den gang fastsatte Rikslønnsnemda samme ikrafttredelsestidspunkt for alle de embets- og tjenestemenn som tvisten gjalt, nemlig fra utløpet av foregående tariffperiode.

Da flertallet i Rikslønnsnemda alikevel ønsker et annet virkningstidspunkt enn 1. mai, vil AF peke på de store praktiske problemer dette byr på. AF har sentralt ikke noe medlemsregister; dette er overlatt til hver av de 53 medlemsforeningene. Av disse igjen er det et fåtall som benytter seg av trekk gjennom statens lønns- og personalregistre. Jeg vil derfor stemme for ikrafttredelsestidspunkt 1. mai 1980.

S L U T N I N G

De tariffavtaler som er inngått mellom staten på den ene side og Statstjenestemannskartellet og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat på den annen side for perioden 1. mai 1980 til 30. april 1982 gjøres gjeldende som tariffavtale også mellom staten og Akademikernes Fellesorganisasjon.

Avtalen gjøres gjeldende fra 30. mai 1980 til 30. april 1982.

Ragnar Christiansen

Alf Hernes

Finn Alexander

Gerd Ødegård

Albert Uglem

Nils R. Mugaas

Dagfinn Gedde-Dahl